

AZƏRBAYCANDA EKOLOGIYA ÜZRƏ BIBLIOQRAFİK VERİLƏNLƏR BAZASININ YARADILMASI SAHƏSİNDƏ KİTABXANALARIN TƏCRÜBƏSİ

Açar sözlər: ekologiya, bibliografik verilənlər bazası, iş təcrübəsi.

Key words: ecology, bibliographic database, work experience.

Ключевое слово: экология, база библиографических данных, опыт работы.

İnformasiya cəmiyyətinin inkişafı şəraitində ayrı-ayrı mütəxəssislərin səmərəli fəaliyyəti onların informasiya təminatından çox asılıdır. Bu vəziyyət informasiyanın sürətlə artdığı və tez bir zamanda da öz aktuallığını itirdiyi müasir dövrümüzdə çox aktualdır.

Bütün sahələrdə olduğu kimi ekoloji sferada da elmi-praktik fəaliyyətin səmərəsi informasiya təminatından asılıdır. Ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi üzrə sənəd axınının həcmnin artması bibliografik informasiya tələbatının intensivləşməsi bu sahə üzrə bibliografik fəaliyyət, o cümlədən bibliografik təminatın yeni metod və texnologiyalarının yaradılmasını zəruri etmişdir. Son illər dünyanın informasiya mərkəzləri insan fəaliyyətinin ayrı-ayrı sahələri, o cümlədən ətraf mühitin mühafizəsi problemləri üzrə fundamental bibliografik verilənlər bazaları yaratmışlar.[1-9] Azərbaycan Respublikasında ekologiya üzrə normativ hüquqi və sənəd-informasiya bazası formalaşmışdır.[10-16]

Yaradılan verilənlər bazasından istifadə etməklə İnformasiyanın seçilmiş yayılmış sistemi üzrə xidmət zamanı sorğuya relevant sənədlərin seçilməsi üzrə istifadə edilirdi. İSY sistemində av-

tomatlaşdırmanın tətbiqi bu işin xeyli sürətlənməsinə və keyfiyyətinin yüksəlməsinə imkan verirdi. Əgər sistemin layihəsinin reallaşdırılması əvvəlki templərlə davam etsə idi, respublikamızda avtomatlaşdırılmış inteqral kitabxana sistemlərinin yaranması üzrə gözəl bir örnək əldə ediləcək və bu təcrübənin digər kitabxanalarda tətbiq edilməsi sahəsində güclü imkanlar yaranacaqdı. Lakin 1987-ci ildən etibarən bu layihənin qarşısında bir sıra süni inzibati-bürokratik əngəllər yaradıldı və bu işlə məşğul olan şöbə ləğv edildi və s. bununla da respublikamızda kitabxanaların avtomatlaşdırılması və bibliografik verilənlər bazasının yaradılması sahəsində zox maraqlı bir iş yarımçıq qaldı.

Bu sistemin tədqiq etdiyimiz problemlə bağlılığı həm də onunla izah olunur ki, həmin kitabxananın fondunda Ekologiya üzrə ədəbiyyat geniş təmsil olunmuşdu, xidmət edilən müəssisələrin, oxucu kontingentini tərkibində xeyli sayda bu sahənin mütəxəssisləri var idi. Bu səbəbdən də, yaradılan bibliografik verilənlər bazasında və ekologiyaya dair ədəbiyyatı əks etdirən xeyli bibliografik yazı toplanmışdı. Respublikamızda bibliografik verilənlər bazasının yaradılması sahəsində digər bir təcrübə Azərbaycan MEA Əsaslı Elmi Kitabxanasına məxsusdur. Yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, XX əsrin 70-80-ci illərində SSRİ-də sənəd-informasiya proseslərinin yeni texnologiyalar əsasında yenidən qurulması prosesi SSRİ Elmlər Akademiyasından da yan keçmədi. Bu sahədə işlərin müzakirə və diskussiyalardan praktiki müstəviyə keçməsində Sov.İKP MK-nın kitabxanaların fəaliyyətinin keyfiyyətcə yenidən qurulmasına yönəlmiş məlum qərarının mühüm rolu oldu. Məhz bu qərardan sonra 1974-cü ildə Azərbaycan EA Rəyasət Heyəti xüsusi qərar qəbul edərək Əsaslı Elmi Kitabxananın işinin təkmilləşdirilməsi üzrə tədbirlər müəyyənləşdirildi. Bu tədbirlərin sırasında kitabxanada Elmi-Texniki İnformasiya şöbəsinin yaradılması da var idi.

Qərardan az bir vaxt sonra Əsaslı Elmi Kitabxananın Elmi-texniki İnformasiya şöbəsində Akademiyanın təbiətsünas alimlərinə sənəd-informasiya xidmətinin yaxşılaşdırılması məqsədilə informasiyanın seçilmiş yayılmış sistemi üzrə xidmət təşkil etdi. Bu xidmət tezliklə alimlər arasında çox məşhur oldu. 1974-cü ilin sonu bu sistem 266 nəfər abunəçiyə xidmət edirdi. Lakin tezliklə məlum oldu ki, MSY sisteminin işinin artan həcmi əl üsulu ilə yerinə yetirmək xeyli çətindir və bu sahədə yeni informasiya texnologiyalarının tətbiqinə böyük ehtiyac vardır. Təbidir ki, belə bir şəraitdə avtomatlaşdırma metod və proseslərinin Azərbaycan EA Əsaslı Elmi Kitabxanasında da tətbiq edilməsi məsələsi də gündəliyə daxil oldu. Bu problemin həll edilməsi üçün Azərbaycan EA Rəyasət Heyətinin qərarı ilə 1975-ci ildə Əsaslı Elmi Kitabxanasının SSRİ EA Tətbiqi Riyaziyyat İnstitutunun yaratdığı və başçılıq etdiyi «Koopinform» təşkilatının Tədqiqatların Avtomatlaşdırılmış İnformasiya Xidmətinin (ASİOR) böyük əhəmiyyəti oldu. Tezliklə həmin institutdan bu sistemin təşkil edilməsi üçün lazımı metodiki sənədlər, təlimatlar və EHM üçün xüsusi proqram təminatı və maqnit lentlərinə yazılmış bibliografik informasiya massivi alındı. Bu proqram təminatı «BGSM» markalı EHM üzrə nəzərdə tutulmuşdu.

Hazırlıq işləri sırasında Əsaslı Elmi Kitabxananın bir qrup işçisi Moskvada, Tətbiqi Riyaziyyat İnstitutunda olaraq işin praktiki aspektlərini öyrəndilər. Azərbaycan EA Kibernetika İnstitutu ASİOR üzrə işlərin yerinə yetirilməsi üçün maşın vaxtı ayırdı.

Tezliklə ASİOR sistemi Bakıda da fəaliyyət göstərməyə başladı. Kitabxananın Elmi-texniki məlumat şöbəsinin işçiləri İSY abunəçilərinin informasiya tələbatını öyrənir, toplanmış məlumatı təhlil edərək axtarış obrazını formalaşdırır və bunu maşın dilinə çevirirdilər. «BESM» EHM-ində bu obraz bibliografik informasiya massivi ilə tutuşdurulurdu və relevant sənədlər aşkara çıxarıla-

raq bu barədə abunəçilərə məlumat verirdi. Göndərilən informasiya ilə tanış olan abunəçi əks-əlaqə talonunu dolduraraq kitabxanaya qaytarırdı. Əks-əlaqə talonunda edilmiş qeydlərdən asılı olaraq şöbənin işçiləri, əgər sənədə maraq varsa, abunəçiləri sənədin üzv və ya referatı ilə təchiz edirdilər. Tezliklə MSY sistemi ilə 502 abunəziyə 3032 sorğu əsasında 35 min tövsiyyə verilmişdi [3].

ASİOR sistemi Akademiyanın mütəxəssislərinin informasiya tələbatının təhlilini həyata keçirərək maşın vasitəsilə sorğuları təhlil etməyə, eləcə də bibliografik verilənlər bazasının retrospektiv təhlilini aparmağa, yeni ədəbiyyat bülletenləri tərtib etməyə imkan verirdi. Təhlillər göstərirdi ki, ASİOR sistemi MSY rejimində aparılan işi əl üsuluna nisbətən 100 dəfə sürətlə aparmağa imkan verirdi. Sorğu qəbul edilən günün ertəsi artıq onun cavabını hazırlamaq mümkün olurdu.

Məlum olduğu kimi, həmin dövrdə Azərbaycan Elmlər Akademiyasının tərkibində Ekologiya üzrə tədqiqatlar aparılan bir sıra elmi müəssisələr fəaliyyət göstərirdi ki, bunlardan da, Zoologiya, Botanika, Genetika, Geologiya, Coğrafiya, Qeyri üzvi və Nəzəri Kimya, Neft-kimya prosesləri, Dərin Neft və Qaz Yataqlarının Nəzəri Problemləri institutlarını, ekoloji problemlərə xüsusi diqqət yetirilən “Xəzər” Elmi mərkəzini və bir sıra digər elmi qurumları göstərmək olar. Azərbaycan EA Əsaslı Kitabxanasında ASİOR sistemi bu müəssisələrin bibliografik informasiya təminatında mühüm rol oynayırdı.

Azərbaycan EA Əsaslı Kitabxanasında ASİOR sistemi ilə bibliografik informasiya xidməti 10 ilə yaxın davam etdi. Lakin 80-ci illərin sonlarına yaxın isə bir sıra subyektiv səbəblər üzərindən bu iş get-gedə zəiflədi və nəhayət tamamilə dayandı. Daha sonra MSY rejimində xidmət nisbətən dar miqyasda əl üsulu ilə aparılmağa bibliografik məlumat bazası olmadan başladı.

Azərbaycanda sənəd-komunikasiya sistemlərində və onun tərkib hissəsi olan kitabxana-bibliografik fəaliyyətdə informasiya texnologiyalarının tətbiqinin növbəti, keyfiyyətə yeni mərhələsi XX əsrin sonuna təsadüf edir. Həmin dövrdə ölkəmizin beynəlxalq siyasi, iqtisadi və mədəni əlaqələr orbitinə daha intensiv cəlb edilməsinin tərkib hissəsi və nəticəsi kimi kitabxana-bibliografiya fəaliyyətində də dünyada müvcud olan yeni metod və texnologiyaların ölkəmizdə tətbiq edilməsinə yol açdı. Kitabxana işi sahəsində qabaqcıl təcrübəyə malik bir sıra ölkələrin səfirlikləri, beynəlxalq təşkilatların yardımı ilə ölkəmizin mütəxəssislərinə bu texnologiyalar, bibliografik informasiyanın emalının yeni üsulları barədə bilgilər çatdırılmağa başladı. Bu işin bir tərkib hissəsi kimi bir sıra kitabxanalarda, kitab fonduna malik olan təşkilatlarda bibliografik informasiyanın müasir tipli texniki qurğularla işlənərək bibliografik verilənlər bazasının yaradılması sahəsində sınaq xarakterli ilkin işlər görülməyə başladı.

Sonrakı illərdə Azərbaycanda bibliografik verilənlər bazasının yaradılıb istifadəyə verilməsi sahəsində diqqəti cəlb edən işlər ali məktəblərin kitabxanalarında aparılmağa başladı. Belə ki, 2000-ci ildən BDU-nun Elmi Kitabxanasında, Xəzər Universitetinin Elmi Kitabxanasında, Neft Akademiyasının Elmi Kitabxanasında, Qərb Univeritetinin Elmi Kitabxanasında elektron kataloqların yaradılması sahəsində işlər görüldü.

BDU-nun Elmi Kitabxanasında yaradılmış Kitabxanaların kompüterləşdirilməsi laboratoriyası 1999-cu ildən başlayaraq kitabxananın kompleks kompüterləşməsinə həyata keçirməyə başladı. Əməkdar elm xadimi, professor Abuzər Xələfovun rəhbərliyi ilə fəaliyyət göstərən laboratoriya 1999-cu ildə Rusiya Federasiyasına yaradılmış sistemlərin bazasında «Kitabxana 1.0» adlı Avtomatlaşdırılmış Kitabxana-İnformasiya Sisteminin tətbiqinə başladı və 2000-ci ildə sistemin müəyyən modulları istifadəyə

verildi. Bir qədər sonra sistemin yeni versiyası «Kitabxana 2.0» tətbiq edilməyə başladı. Laboratoriya verilənlər bazasının hazırlanmasında UNIMARK və USMARK formatlarından istifadə edirik ki, bu da beynəlxalq bibliografik məlumat mübadiləsini həyata keçirməyə kömək edir. Hal-hazırda Kitabxanada EBNİT Assosiasiyası tərəfindən (Rusiya) yaradılmış və Amerika Kitabxana Assosiasiyasının təşəbbüsü ilə İRBİS 64 Kitabxanaların Avtomatlaşdırması Sisteminə keçid işi aparılır.

Artıq bu sistemə Elmi Kitabxananın fondunda olan ədəbiyyatı əks etdirən 100 mindən çox bibliografik yazı daxil edilmişdir ki, bunun da tərkibində yer haqqında elmlər üzrə çox sayda kitab, dövrü elmi nəşr vardır. Elektron kataloq üzrə axtarış müəyyən etməyə imkan verir ki, daxil olan ədəbiyyatın təxminən yarısı tədris ədəbiyyatı, dərslik və dərs vəsaitləridir.

Respublikamızda kitabxanaların bibliografik verilənlər bazasının yaradılması və onun tələbatçıların ixtiyarına verilməsi kimi digər əhəmiyyətli addım «Gələcək naminə» ictimai birliyinin və Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin birgə icra etdiyi və Exxon Mobil neft şirkətinin yardımı ilə həyata keçirən «Elektron kitabxana şəbəkəsi» layihəsi olmuşdur. 2002-ci ildən həyata keçirilən bu layihəyə əsasən respublikanın 16 iri kitabxanasının (əsasən ali məktəb və respublika səviyyəli kitabxanalar) və 4 ictimai təşkilatın kitabxanası fondlarında olan 100 min sənədin bibliografik yazısı tərtib edilərək Web serverə yerləşdirilmişdir və bununla da dünyanın bütün İnternet istifadəçiləri üzrə açıq olmuşdur. Bu bibliografik verilənlər bazasının da tərkibində Yer haqqına elmlər üzrə çox sayda kitab və digər sənədlər öz əksini tapmışdır. Həmin elektron kitabxana şəbəkəsində BDU ilə yanaşı, Dövlət İqtisad Universiteti, Dövlət Neft Akademiyası, Dövlət Dillər Universiteti, Texniki Universitet, Tibb Universiteti, AMEA, bir sıra cəmiyyət və qeyri-hökumət təşkilatlarının kitabxanaları da təmsil

olunmuşdur. Verilənlər bazasında Azərbaycan rus, ingilis, fransız və türk dillərində yüz on mindən artıq kitab əhatə olunmuşdur ki, bunların da içərisində elmi və tədris ədəbiyyatını, o cümlədən ekologiyaya dair ədəbiyyatı əks etdirən xeyli biblioqrafik yazı toplanmışdır.

Respublikamızda o cümlədən ekologiyaya dair ədəbiyyatı əks etdirən elektron biblioqrafik informasiya resurslarının yaradılması sahəsində digər əhəmiyyətli iş M.F.Axundov adına Milli Kitabxanada aparılmışdır. M.F.Axundov adına Milli Kitabxanada bu işə 1999-cu ildən başlanmış və 2000-ci ildə kitabxanada İnternet zalı istifadəyə verilmişdir. 2001-ci ildə isə kitabxanada tədris müəssisəsi yaradılmış, 2003-cü ildən avtomatlaşdırılmış idarəetmə sisteminin tətbiqinə başlanılmışdır. Sistemin proqram təminatı ABŞ-ın VTLS şirkətindən alınmış "VIRTUA" adlı kitabxanalar üçün xüsusi avtomatlaşdırılmış proqramlar paketi əsasında qurulmuşdur. Sistemdə biblioqrafik məlumat bazalarının elektron kataloqun tərtibi üzrə də xüsusi modul vardır. Avtomatlaşdırma işinə kitabxananın ən vacib sahəsi olan elektron kataloqun tərtibindən başlanılmışdır və indi milli ədəbiyyata dair biblioqrafik təsvirlər verilənlər bazasına daxil edilir. Milli Kitabxanada kitab fondlarının elektron versiyasının, yəni kitabların mətninin kompüter yaddaşına köçürülməsi işinə də başlanılmışdır. 2006-cı ildə informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının kitabxana işinə tətbiqi ilə əlaqədar olaraq Milli Kitabxanada aşağıdakı yeni şöbələr açılmışdır: «Kitabxana işinin avtomatlaşdırılması və informasiya texnologiyaları», «Elektron informasiya xidməti», «Elektron resurslarının yaradılması», «Kitabxana işçilərinin təlim və tədris mərkəzi». Həmçinin elektron kitabxananın yaradılması istiqamətində ədəbiyyatın skayner edilməsi zamanı meydana çıxan çatışmazlıqların aradan qaldırılması məqsədilə yaradılmış «Mətnlərin redaktəsi» bölməsini göstərmək olar.

«Kitabxana-biblioqrafiya prosesinin avtomatlaşdırılması və informasiya texnologiyaları» şöbəsi kitabxana proseslərinin avtomatlaşdırılması ilə əlaqədar olaraq yaradılmışdır. 2005-ci ildə Milli Kitabxanada avtomatlaşdırma işinin ən vacib sahələrindən olan elektron kataloqun tərtibinə başlanmışdır. Hazırda Milli Kitabxananın Avtomatlaşdırılmış sisteminin tərkib hissəsi olan biblioqrafik verilənlər bazasında Ekologiya dair biblioqrafik informasiya çox geniş təmsil olunmuşdur.

Azərbaycanda avtomatlaşdırılmış kitabxana idarəetmə sistemlərinin və onun tərkibində zəngin biblioqrafik verilənlər bazasının yaradılması sahəndə ən qabaqcıl mövqə Azərbaycan Respublikası Prezidenti İşlər İdarəsinin Kitabxanasına məxsusdur. 2003-cü ilin yanvar ayında yaradılmış bu kitabxanada biblioqrafik verilənlər bazasının yaradılmasına 2004-cü ildən başlamışdır. Bu kitabxanada tətbiq edilən IRBIS-64 Kitabxanaların Avtomatlaşdırma Sistemi ali icra hakimiyyətinə xidmət edən Kitabxana-informasiya sisteminin tərkib hissəsidir. İndiyə kimi verilənlər bazasına Azərbaycan, rus və digər dillərdə olan 200 minə yaxın sənədin biblioqrafik yazısı daxil edilmişdir. Verilənlər bazasından həm kitabxanadakı avtomatlaşdırılmış işçi yerindən, həm də WEB kataloq vasitəsilə İnternetdən daxil olmaqla istifadə etmək olar. Bu proqram vasitəsilə kitabxana qısa müddətdə 15 adda biblioqrafik informasiya göstəricisi (bülleteni), tammətli elektron və çap nəşrləri hazırlamışdır. Kitabxana öz fonduna bu sahə üzrə ən əhəmiyyətli ədəbiyyatı sifariş edir. Burada yaradılmış biblioqrafik verilənlər bazasında ekoloji problemlərə elmlərə dair sənədlər öz əksini tapmışdır.

Hazırda respublikanın bir sıra digər kitabxanalarında da avtomatlaşdırılmış sistemlərin və onların tərkibində biblioqrafik verilənlər bazasının yaradılması üzrə işlər aparılır. Lakin burada bir məsələyə diqqət yetirmək lazımdır. Kitabxanalarda yaradılan

bu avtomatlaşdırılmış sistemlərdə bir neçə alt sistem (komplektləşdirmə, oxucuların qeydiyyatı, sifarişlərin qəbulu və s.) olsa da aparıcı yeri bibliografiyalasdırma və xidmətlə bağlı altsistemlər tutur. Kitab ticarəti, nəşriyyat və elmi informasiya müəssisələrinin avtomatlaşdırılmış sistemlərində və elektron resurslarında isə bibliografik informasiya və proseslərin mövqe və əhəmiyyəti daha da artıqdır. Bundan başqa, bütün bu sistemlərdə bibliografik informasiyanın işlənməsi, saxlanması və verilməsi tez və sadə məsələ deyildir.

Bütün bu işləri yerinə yetirmək üçün 3 əsas element olmalıdır:

a) lazımı avadanlıq - hesablama maşınları, kompüter avadanlığı, rabitə-şəbəkə qurğuları, informasiyanı saxlayan avadanlıq və s.;

b) proqram təminatı;

c) kadr potensialı.

Bu elementin hər birinin vacibliyini qeyd etməklə yanaşı, proqram təminatının əhəmiyyətini xüsusi vurğulamaq lazımdır. (Bəzən sistem üçün təşkil olunan proqram təminatının dəyəri avadanlığın dəyərindən dəfələrlə artıq olur). Söhbət bibliografik proseslərdən getdikdə, proqram təminatı həlledici əhəmiyyətə malikdir. Çünki bibliografik informasiyanı «düzgün» tapmaq, ondan istifadəyə imkan yaratmaq üçün mükəmməl proqram təminatı lazımdır.

Azərbaycanın beynəlxalq aləmə get-gedə daha sıx inteqrasiya olunması, dünyada kitabxana işinə, bibliografik fəaliyyətə göstərilən diqqətin Azərbaycana da sirayət etməsinə səbəb olur. İctimaiyyətin bu sahəyə diqqəti və qayğısı tədricən artır. Bu tendensiya elektron kitabxana və qeyri-kitabxana bibliografik ehtiyatlarının verilənlər bazasının yaranmasına münbit şərait yaradır. Məhz bu diqqətin nəticəsində yuxarıda adını çəkdiyimiz kitabxa-

na və təşkilatlarla yanaşı bir sıra digər kitabxanalar da bibliografik verilənlər bazasının yaradılması sahəsində işlərə başlamışlar. Məsələn, Naxçıvan Dövlət Universitetində, Qafqaz Universitetində, Xəzər Universitetində, Gəncə Dövlət Pedaqoji Universitetində bir sıra digər təhsil ocaqlarında avtomatlaşdırılmış kitabxana idarəetmə sistemlərinin tətbiqi, elektron kataloqlarının yaradılması və inkişafı prosesi gedir. Bundan başqa, bu iş bir sıra qeyri-kitabxana müəssisəsi də qoşulmuşdur. Məsələn, bir sıra nəşriyyatlar, o cümlədən, Azərbaycan Ensiklopediyası və «Qanun» nəşriyyatları öz İnternet səhifələrində bibliografik siyahılar yerləşdirlər. Bütün bu bibliografik resursların tərkibində az və ya çox dərəcədə Ekologiya üzrə kitablar və digər sənədlər barədə məlumat öz əksini tapır.

Lakin görülən işlərin əhəmiyyətini vurğulamaqla yanaşı, onu da qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycanın iqtisadi, elmi, texnoloji inkişafı üçün Ekologiyanın böyük əhəmiyyəti olsa da, bu sahədə mövcud elektron bibliografik resurslar, bibliografik verilənlər bazaları öz həcm və keyfiyyətinə görə bu sahədə müasir tələblərə tam cavab vermir. Fikrimizcə, respublikamızda bu sahə üzrə korporativ bir layihənin yaradılmasına və həyata keçirilməsinə böyük ehtiyac var. Bu deyilənləri yekunlaşdıraraq belə nəticəyə gəlmək mümkündür ki, Azərbaycanda tərkibində Ekologiya üzrə kitablar və digər sənədlər barədə məlumatları özündə əks etdirən elektron bibliografik ehtiyatların, bibliografik verilənlər bazasının yaranması işi 30 illik bir tarixə malikdir. Bu sahədə 80-ci illərin sonlarında durğunluq başlasa da, son bir neçə il ərzində bu sahədə artan ictimai diqqət nəticəsində müəyyən müsbət dəyişikliklər və irəliləyişlər baş verməkdədir.

Gedən proseslərin təhlili və proqnozlaşdırılması belə bir fikir söyləməyə əsas verir ki, yaxın gələcəkdə respublikamızda Ekologiya üzrə bibliografik verilənlər bazasının daha da sürətlə

inkışaf etməsi, elektron informasiya resurslarının, daha da inkışaf edəcəyi, cəmiyyətin bu sahə üzrə informasiya tələbatının daha dolğun ödəniləcəyi şübhəsizdir.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

I. Elektron resurslar

1. <http://ecology.aonb.ru/Informacionnye-bazy-dannyh.html>
2. <http://libr.orensau.ru/ekolstranichka/bdpoekologii>
3. <http://ecoportal.su/wastet.php>
4. <http://ecology.gpntb.ru/ecologydb/>
5. http://energsoft.info/soft_ecolog.html
6. <http://www.ecy.wa.gov/database.html>
7. <http://www.freshwaterecology.info/>
8. <http://esapubs.org/archive/ecol/e090/184/>
9. <http://eco.preslib.az/>

II. Kitabxana hesabatları

10. Axundov adına Milli kitabxananın illik hesabatı
11. AMEA MEK kitabxanasının illik hesabatı
12. Azərbaycan Elmi-Texniki Kitabxanasının illik hesabatı
13. BDU –nün Elmi Kitabxanasının illik hesabatı
14. Qərb Universitetinin elmi kitabxanasının illik hesabatı
15. Xəzər Universitetinin elmi kitabxanasının illik hesabatı
16. Neft Akademiyasının elmi kitabxanasının illik hesabatı

И.З.Алиева

РЕЗЮМЕ

В статье анализированы основные проблемы организации и введения базы библиографических данных по экологии. Исследованы этапы развития базы библиографических данных по экологии в библиотеки Азербайджана.

İ.Z.Alieva

SUMMARY

In the article the main problems of compilation and management (regulation) of the bibliographic databases on the environment are researched. At the same time the stages of development of the bibliographic databases on the environment in the libraries of Azerbaijan are investigated.